Sbírka soudních rozhodnutí

USNESENÍ SOUDNÍHO DVORA (šestého senátu)

8. září 2015 *

„Řízení o předběžné otázce — Článek 99 jednacího řádu Soudního dvora — Směrnice 2005/29/ES — Ochrana spotřebitelů — Nekalé obchodní praktiky — Sleva — Označení nebo oznámení referenční ceny“

Ve věci C-13/15,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Cour de cassation [kasační soud (Francie)] ze dne 9. září 2014, došlým Soudnímu dvoru dne 16. ledna 2015, v trestním řízení proti

Cdiscount SA,

SOUDNÍ DVŮR (šestý senát),

ve složení S. Rodin, předseda senátu, A. Borg Barthet (zpravodaj) a E. Levits, soudci,

generální advokát: P. Mengozzi,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout usnesením s odůvodněním podle článku 99 jednacího řádu Soudního dvora,

vydává toto

Usnesení

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 („směrnice o nekalých obchodních praktikách“) (Úř. věst. L 149, s 22).

2 Tato žádost byla podána v rámci trestního řízení zahájeného proti společnosti Cdiscount SA (dále jen „společnost Cdiscount“), jehož předmětem je neuvedení referenční ceny při prodejích za sníženou cenu prováděných společností Cdiscount na stránkách internetového obchodu.

* Jednací jazyk: francouzština.

Právní rámec

Unijní právo

3 Body 6, 8 a 17 odůvodnění směrnice o nekalých obchodních praktikách uvádí:

„(6) Tato směrnice [...] sbližuje právní předpisy členských států o nekalých obchodních praktikách včetně klamavé reklamy, jež přímo poškozují ekonomické zájmy spotřebitelů, a tím nepřímo poškozují ekonomické zájmy oprávněných soutěžitelů. [...] Nevztahuje se na vnitrostátní právní předpisy, které se týkají nekalých obchodních praktik poškozujících pouze ekonomické zájmy soutěžitelů nebo které se týkají obchodování mezi obchodníky, ani se jich nedotýká; při plném respektování zásady subsidiarity budou členské státy, pokud se tak rozhodnou, moci i nadále regulovat tyto praktiky v souladu s právem Společenství. [...]

[...]

(8) Tato směrnice přímo chrání ekonomické zájmy spotřebitele před nekalými obchodními praktikami vůči spotřebitelům. [...]

[...]

(17) Pro zajištění vyšší právní jistoty je žádoucí určit takové obchodní praktiky, jež jsou za všech okolností nekalé. Příloha I proto uvádí taxativní výčet všech takových praktik. Pouze tyto obchodní praktiky lze pokládat za nekalé, aniž by bylo třeba provádět hodnocení jednotlivých případů podle článků 5 až 9. Tento seznam lze změnit pouze revizí této směrnice.“

4 Článek 1 této směrnice stanoví:

„Účelem této směrnice je přispět k řádnému fungování vnitřního trhu a dosáhnout vysoké úrovně ochrany spotřebitele sblížením právních a správních předpisů členských států týkajících se nekalých obchodních praktik, které poškozují ekonomické zájmy spotřebitelů.“

5 Článek 2 uvedené směrnice stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

[...]

d) ‚obchodními praktikami vůči spotřebiteli‘ (dále také jen ‚obchodní praktiky‘): jednání, opomenutí, chování nebo prohlášení, obchodní komunikace včetně reklamy a uvedení na trh ze strany obchodníka přímo související s propagací, prodejem nebo dodáním produktu spotřebiteli;

[...]“

6 Článek 3 odst. 1 téže směrnice je následujícího znění:

„Tato směrnice se vztahuje na nekalé obchodní praktiky vůči spotřebitelům, jak je stanoveno v článku 5, před obchodní transakcí týkající se produktu, v jejím průběhu a po ní.“

7 Článek 4 směrnice o nekalých obchodních praktikách stanoví:

„Členské státy neomezí svobodu poskytování služeb ani volný pohyb zboží z důvodů spadajících do oblasti, kterou tato směrnice sbližuje.“

8 Článek 5 uvedené směrnice, nadepsaný „Zákaz nekalých obchodních praktik“, zní následovně:

„1. Nekalé obchodní praktiky jsou zakázány.

2. Obchodní praktika je nekalá, pokud:

a) je v rozporu s požadavky náležité profesionální péče,

a

b) podstatně narušuje nebo je schopná podstatně narušit ekonomické chování průměrného spotřebitele, který je jejímu působení vystaven nebo kterému je určena, nebo průměrného člena skupiny, pokud se obchodní praktika zaměřuje na určitou skupinu spotřebitelů, ve vztahu k danému produktu.

[...]

4. Obchodní praktiky jsou nekalé zejména tehdy, jsou-li

a) klamavé ve smyslu článků 6 a 7

nebo

b) agresivní ve smyslu článků 8 a 9.

5. V příloze I je uveden výčet obchodních praktik, které jsou považovány za nekalé za všech okolností. Tento jednotný výčet platí ve všech členských státech a může být změněn pouze revizí této směrnice.“

9 Článek 6 směrnice o nekalých obchodních praktikách stanoví:

„Obchodní praktika je považována za klamavou, pokud obsahuje nesprávné informace, a je tedy nepravdivá, nebo pokud jakýmkoli způsobem, včetně celkového předvedení, uvádí nebo je schopná uvést průměrného spotřebitele v omyl ve vztahu k jednomu nebo k více z níže uvedených bodů, i když informace jsou věcně správné, což v obou případech vede nebo může vést k rozhodnutí spotřebitele o obchodní transakci, které by jinak neučinil:

[...]

d) cena nebo způsob výpočtu ceny anebo existence konkrétní cenové výhody;

[...]“

Francouzské právo

10 Podle článku L. 113-3 code de la consommation (spotřebitelský zákoník) ve znění účinném v rozhodné době z hlediska skutečností v původním řízení (dále jen „code de la consommation“) „každý prodávající výrobku nebo poskytovatel služby musí prostřednictvím označení, etikety, oznámení nebo jakýmkoliv jiným vhodným způsobem informovat spotřebitele o cenách, případných omezeních smluvní odpovědnosti a zvláštních podmínkách prodeje, za podmínek stanovených vyhláškami ministra hospodářství.“

11 Článek R. 113-1 tohoto zákoníku stanoví:

„Pokutou stanovenou za delikty páté třídy se trestá prodej zboží nebo produktů anebo poskytování služeb za ceny stanovené v rozporu s nařízeními přijatými na základě článku 1 nařízení č. 86-1243 ze dne 1. prosince 1986, převzatého do článku L. 113-1, nebo v rozporu s vyhláškami majícími stejný cíl, které byly přijaty na základě nařízení č. 45-1483 ze dne 30. června 1945, jež zůstávají přechodně v platnosti na základě článku 61 výše uvedeného nařízení ze dne 1. prosince 1986, uvedenými v příloze tohoto zákoníku.

Stejně bude potrestáno porušení vyhlášek uvedených v článku L. 113-3, jež upravují způsoby informování spotřebitele o cenách a zvláštních podmínkách prodeje, jakož i vyhlášek majících stejný cíl, které byly přijaty na základě nařízení č. 45-1483 ze dne 30. června 1945.

Opakované porušení uvedených ustanovení bude potrestáno uložením pokuty určené pro opakované páchání deliktů páté třídy.“

12 Podle čl. 1 bodu 2 vyhlášky ze dne 31. prosince 2008 o oznamování slev spotřebiteli (JORF ze dne 13. ledna 2009, s. 689, dále jen „vyhláška ze dne 31. prosince 2008“), přijaté na základě článku L. 113-3 code de la consommation, pokud se reklama vůči spotřebiteli zahrnující oznámení o slevě „provádí v místě prodeje nebo na internetových stránkách obchodníka, musí se v souladu s platnými právními předpisy na etiketě, označení nebo oznámení cen uvést vedle oznámené snížené ceny referenční cena vymezená v článku 2“.

13 Článek 2 uvedené vyhlášky stanoví:

„1. Referenční cena, na kterou se vztahuje tato vyhláška, nemůže být vyšší než nejnižší cena, kterou zadavatel reklamy skutečně uplatňoval u podobné položky nebo plnění v téže maloobchodní prodejně nebo na stránce umožňující prodej na dálku během posledních třiceti dnů před zahájením provádění reklamy. Takto vymezená referenční cena může být zachována v případě postupně oznámených snížení cen během téže obchodní akce v rámci jednoho měsíce od prvního oznámení slevy nebo během téhož výprodeje či likvidace.

Zadavatel reklamy musí na žádost inspektorů uvedených v článku L. 450-1 code de commerce (obchodní zákoník) doložit pomocí účtenek, platebních stvrzenek, objednávek, pokladních účtenek nebo jakýmkoli jiným dokumentem obsahujícím soubor cen, že tyto ceny skutečně během daného období uplatňoval.

2. Zadavatel reklamy může rovněž jako referenční cenu použít cenu doporučenou výrobcem nebo dovozcem výrobku nebo nejvyšší cenu vyplývající z hospodářské regulace.

V takovém případě musí být inspektorům uvedeným v článku L. 450-1 code de commerce doložena pravdivost těchto informací a skutečnost, že jsou tyto ceny běžně uplatňovány jinými dodavateli téhož výrobku.

3. V případě, že podobná položka nebyla předtím prodána ve stejné maloobchodní prodejně nebo na stejné stránce umožňující prodej na dálku anebo že tato položka již není předmětem doporučené ceny výrobcem či dovozcem, mohou být oznámení o slevě uvedená v článku 1 vypočítána ve vztahu k poslední doporučené ceně, která však nemůže být starší než tři roky před zahájením provádění reklamy.

V takovém případě bude oznámení o slevě uvádět vedle referenční ceny poznámku ‚doporučená cena‘ spolu s rokem, ke kterému se tato cena vztahuje.

Zadavatel reklamy musí na žádost inspektorů uvedených v článku L. 450-1 code de commerce doložit pravdivost této doporučené ceny a skutečnost, že byla uplatňována.“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

14 Jak vyplývá z předkládacího rozhodnutí, dne 16. října 2009 sepsal odbor krajského ředitelství na ochranu osob v Gironde protokol, v němž shledal několik porušení ustanovení vyhlášky ze dne 31. prosince 2008.

15 Uvedený odbor totiž konstatoval, že společnost Cdiscount, která provozuje stránky internetového obchodu, neoznačila v rámci nabídek prodeje za snížené ceny referenční ceny před slevou či výrobcem doporučené ceny před slevou. Chybějící oznámení nebo chybějící označení referenční ceny obchodníkem při oznámení snížené ceny přitom představuje porušení ustanovení této vyhlášky a článku L. 113-3 code de la consommation, jež je trestně postižitelné.

16 Společnost Cdiscount byla předvolána k tribunal de police de Bordeaux (trestní soud v Bordeaux), který v prvním stupni odmítl její argumentaci týkající se neslučitelnosti vyhlášky ze dne 31. prosince 2008 s ustanoveními směrnice o nekalých obchodních praktikách a uznal ji vinnou ze skutků, které jí byly vytýkány.

17 Proti tomuto rozsudku podala společnost Cdiscount odvolání ke cour d’appel de Bordeaux (odvolací soud v Bordeaux), který toto rozhodnutí potvrdil rozsudkem ze dne 5. července 2013 s odůvodněním, že označení nebo oznámení referenční ceny nejsou sama o sobě obchodní praktikou, ale je třeba je považovat za způsob provedení obchodní praktiky spočívající v oznamování slev. Tato označení nebo oznámení proto nespadají do působnosti uvedené směrnice.

18 Vzhledem k tomu, že rozsudek odsuzující společnost Cdiscount byl v rámci odvolání potvrzen, podala společnost Cdiscount kasační opravný prostředek.

19 Předkládající soud poukazuje na to, že zákaz stanovený dotčenými vnitrostátními ustanoveními se použije za všech okolností, a dále na to, že směrnice o nekalých obchodních praktikách uvádí taxativní výčet praktik, jež jsou za všech okolností nekalé, a ve svých čl. 5 až 9 stanoví, že s výjimkou těchto praktik lze obchodní praktiku považovat za nekalou až po posouzení jednotlivých případů.

20 Vzhledem k tomu, že výsledek věci v původním řízení závisí na výkladu směrnice o nekalých obchodních praktikách, se Cour de cassation (kasační soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Brání ustanovení článků 5 až 9 [směrnice o nekalých obchodních praktikách] tomu, aby byly za všech okolností zakázány slevy, které nejsou vypočtené ve vztahu k referenční ceně stanovené právními předpisy, bez ohledu na to, jaký mohou mít vliv na rozhodnutí průměrného spotřebitele?“

K předběžné otázce

21 Pokud lze odpověď na položenou předběžnou otázku jasně vyvodit z judikatury, může Soudní dvůr podle článku 99 svého jednacího řádu kdykoli na návrh soudce zpravodaje a po vyslechnutí generálního advokáta rozhodnout usnesením s odůvodněním.

22 V projednávané věci je třeba použít uvedený článek.

23 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda musí být směrnice o nekalých obchodních praktikách vykládána v tom smyslu, že brání takovým vnitrostátním ustanovením, jako jsou ustanovení dotčená v původním řízení, která upravují obecný zákaz oznámení slev, u nichž není při označení nebo oznámení cen uvedena referenční cena.

24 Pro zodpovězení této otázky je nutno úvodem určit, zda čl. 1 bod 2 a článek 2 vyhlášky ze dne 31. prosince 2008, které jsou použitelné na skutkové okolnosti v původním řízení, sledují účel, kterým je ochrana spotřebitelů, takže mohou spadat do působnosti směrnice o nekalých obchodních praktikách.

25 Podle bodu 8 odůvodnění uvedené směrnice totiž tato směrnice „přímo chrání ekonomické zájmy spotřebitele před nekalými obchodními praktikami vůči spotřebitelům“ a zajišťuje – jak stanoví zejména v článku 1 – dosažení „vysoké úrovně ochrany spotřebitele sblížením právních a správních předpisů členských států týkajících se nekalých obchodních praktik, které poškozují ekonomické zájmy spotřebitelů“ (usnesení INNO, C-126/11, EU:C:2011:851, bod 27 a citovaná judikatura).

26 Z působnosti směrnice o nekalých obchodních praktikách jsou podle jejího bodu 6 odůvodnění naproti tomu vyloučeny vnitrostátní právní předpisy o nekalých obchodních praktikách poškozujících „pouze“ ekonomické zájmy soutěžitelů nebo ty, které se týkají obchodování mezi obchodníky (usnesení INNO, C-126/11, EU:C:2011:851, bod 28 a citovaná judikatura).

27 V tomto ohledu je třeba uvést, že se předkládající soud zjevným způsobem nevyjadřuje k účelu vyhlášky ze dne 31. prosince 2008.

28 Je třeba přitom připomenout, že Soudnímu dvoru nepřísluší, aby se v rámci řízení o předběžné otázce vyjadřoval k výkladu vnitrostátního práva, neboť tento úkol náleží výlučně předkládajícímu soudu. Soudní dvůr totiž musí vzít v rámci rozdělení pravomocí mezi soudy Evropské unie a vnitrostátní soudy v úvahu skutkový a právní kontext, do něhož jsou předběžné otázky zasazeny, jak vyplývá z předkládacího rozhodnutí (usnesení Koukou, C-519/08, EU:C:2009:269, bod 43 a citovaná judikatura, jakož i usnesení Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, bod 27).

29 Je tedy na předkládajícím soudu, a nikoli na Soudním dvoru, aby zjistil, zda vnitrostátní ustanovení dotčená v původním řízení, tedy čl. 1 bod 2 a článek 2 vyhlášky ze dne 31. prosince 2008, sledují skutečně účel, kterým je ochrana spotřebitelů, pro účely ověření toho, zda taková ustanovení mohou spadat do působnosti směrnice o nekalých obchodních praktikách (usnesení Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, bod 28).

30 V případě, že by předkládající soud dospěl k závěru v tomto smyslu, bude třeba ještě určit, zda oznámení o slevách, u nichž není při označení nebo oznámení cen uvedena referenční cena a jež jsou předmětem zákazu dotčeného v původním řízení, představují obchodní praktiky ve smyslu čl. 2 písm. d) směrnice o nekalých obchodních praktikách, takže podléhají pravidlům stanoveným touto směrnicí (v tomto smyslu viz usnesení Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, bod 29).

31 V tomto ohledu je třeba uvést, že čl. 2 písm. d) směrnice o nekalých obchodních praktikách definuje pomocí zvláště široké formulace pojem „obchodní praktika“ jako „jednání, opomenutí, chování nebo prohlášení, obchodní komunikace včetně reklamy a uvedení na trh ze strany obchodníka přímo související s propagací, prodejem nebo dodáním produktu spotřebiteli“ (usnesení Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, bod 30 a citovaná judikatura).

32 Takové slevy, jako jsou slevy dotčené v původním řízení, jejichž cílem je vybízet spotřebitele ke koupi produktů na stránce internetového obchodu, jsou přitom jednoznačně součástí obchodní strategie subjektu a směřují přímo k podpoře a prodeji těchto produktů. Z toho vyplývá, že tyto slevy

představují obchodní praktiky ve smyslu čl. 2 písm. d) směrnice o nekalých obchodních praktikách, v důsledku čehož spadají do její věcné působnosti (v tomto smyslu viz usnesení Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, bod 31).

33 Po tomto konstatování je však třeba ověřit, zda směrnice o nekalých obchodních praktikách brání takovému zákazu oznamování slev, u nichž není při označení nebo oznámení cen uvedena referenční cena, jako je zákaz stanovený v čl. 1 bodu 2 a článku 2 vyhlášky ze dne 31. prosince 2008.

34 V této souvislosti je nutno nejprve připomenout, že jelikož směrnice o nekalých obchodních praktikách úplně harmonizuje pravidla týkající se nekalých obchodních praktik podniků vůči spotřebitelům, nemohou členské státy, jak to výslovně stanoví její článek 4, přijmout více omezující opatření, než jaká jsou stanovena v uvedené směrnici, a to ani s cílem dosáhnout vyšší úrovně ochrany spotřebitelů (usnesení Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, bod 33 a citovaná judikatura).

35 Dále je třeba rovněž uvést, že článek 5 uvedené směrnice stanoví kritéria umožňující určit okolnosti, za kterých musí být obchodní praktika považována za nekalou, a tedy zakázanou.

36 Podle odstavce 2 tohoto článku je tak obchodní praktika nekalá, když je v rozporu s požadavky náležité profesionální péče a podstatně narušuje nebo je schopná podstatně narušit ekonomické chování průměrného spotřebitele ve vztahu k danému produktu.

37 Článek 5 odst. 4 směrnice o nekalých obchodních praktikách mimoto rozlišuje zejména dvě konkrétní kategorie nekalých obchodních praktik, a sice „klamavé praktiky“ a „agresivní praktiky“, odpovídající kritériím specifikovaným v článcích 6 a 7 této směrnice, resp. v jejích článcích 8 a 9.

38 Konečně tato směrnice uvádí ve své příloze I taxativní výčet 31 obchodních praktik, které jsou na základě čl. 5 odst. 5 této směrnice považovány za nekalé „za všech okolností“. V důsledku toho, jak výslovně uvádí bod 17 odůvodnění uvedené směrnice, lze za nekalé pokládat pouze tyto obchodní praktiky, aniž je třeba provádět hodnocení jednotlivých případů podle článků 5 až 9 směrnice o nekalých obchodních praktikách (usnesení Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, bod 37 a citovaná judikatura).

39 Pokud jde o vnitrostátní předpisy dotčené v původním řízení, je nesporné, že praktiky spočívající v oznamování slev spotřebitelům, u nichž není při označení nebo oznámení cen uvedena referenční cena, nejsou v příloze I směrnice o nekalých obchodních praktikách uvedeny. Nemohou tedy být zakázány za všech okolností, ale pouze na základě specifické analýzy umožňující zjistit, zda mají tyto praktiky nekalý charakter (v tomto smyslu viz usnesení Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, bod 38).

40 Je však nutno konstatovat, že čl. 1 bod 2 a článek 2 vyhlášky ze dne 31. prosince 2008 obsahují obecný zákaz oznámení o slevách, u nichž není při označení nebo oznámení cen uvedena referenční cena, aniž existuje povinnost určit s ohledem na věcné souvislosti každého případu, zda dotčená obchodní transakce má „nekalý“ charakter ve světle kritérií formulovaných v článcích 5 až 9 směrnice o nekalých obchodních praktikách (v tomto smyslu viz usnesení Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, bod 39 a citovaná judikatura).

41 Za těchto podmínek je třeba na položenou otázku odpovědět tak, že směrnice o nekalých obchodních praktikách musí být vykládána v tom smyslu, že brání takovým vnitrostátním ustanovením, jako jsou ustanovení dotčená v původním řízení, která upravují obecný zákaz, aniž by bylo prováděno hodnocení jednotlivých případů umožňující zjistit, zda mají oznámení o slevách, u kterých není při označení nebo oznámení cen uvedena referenční cena, nekalý charakter za předpokladu, že tato ustanovení sledují účel, kterým je ochrana spotřebitelů. Je na předkládajícím soudu, aby posoudil, zda tomu tak je ve věci v původním řízení.

K nákladům řízení

42 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (šestý senát) rozhodl takto:

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 („směrnice o nekalých obchodních praktikách“), musí být vykládána v tom smyslu, že brání takovým vnitrostátním ustanovením, jako jsou ustanovení dotčená v původním řízení, která upravují obecný zákaz, aniž by bylo prováděno hodnocení jednotlivých případů umožňující zjistit, zda mají oznámení o slevách, u kterých není při označení nebo oznámení cen uvedena referenční cena, nekalý charakter za předpokladu, že tato ustanovení sledují účel, kterým je ochrana spotřebitelů. Je na předkládajícím soudu, aby posoudil, zda tomu tak je ve věci v původním řízení.

Podpisy.